

Münih'te Yapılan Dağlık Karabağ Görüşmeleri ve Savaş İhtimali

" 22 Kasım 2009 tarihinde Almanya'nın Münih kentinde Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev ile Ermenistan Devlet Başkanı Serj Sarkisyan Dağlık Karabağ görüşmelerinin 2009 yılı içerisindeki altıncı raundunu gerçekleştirdiler. „

Görüşmeler Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev'in "savaş seçeneğinin masada olduğuna dair" açıklamalarının gölgesinde gerçekleşti. Görüşme sonrasında taraflar herhangi bir açıklama yapılmazken toplantı Fransa'nın Almanya'daki Büyükelçiliğinde yapıldığı için ev sahibi sıfatı taşıyan AGİT Minsk Grubu'nun Fransız eşbaşkanı Bernard Fassier, yaklaşık dört saat süren görüşmeden sonra yaptığı açıklamada,

"Bazı önemli ilerlemeler sağlandı. Aynı zamanda, bazı zorluklar da tespit ettik." dedi. Diğer eş başkanlarda benzer açıklamalarda bulundular. Eğer sadece son açıklamaya bakacak olursak gerçekten de çözüme çok yaklaşıldığını ileri sürmek mümkündür. Ancak şimdiye kadar yapılan bütün görüşmeleri yakından takip eden birisi olarak bu tür açıklamaların artık sıradanlaştığını bildiğimiz için basına yansıtıldığının aksine bu görüşmelerden "ufak çaplı ilerlemeler dışında" ciddi bir ilerleme sağlanmadığını düşünmekteyiz. Zira önceki görüşmelerde de eş başkanların umut dolu açıklamalarının bir süre sonra "ümitten" öteye geçmeyen açıklamalar olduğunu defalarca gördük.

Münih görüşmelerinde taraflar, Dağlık Karabağ çevresinde işgal edilen Azerbaycan'a ait yedi bölgenin (en az beşinin) Azerbaycan'ın kontrolü altına geçirilmesi, bölgede güvenlik ve geçici yönetimin statüsünün belirlenmesi, Ermenistan'ı Karabağ'la birleştiren koridorun ayrılması, Dağlık Karabağ'ın kendi kaderini tayin etme hakkını yasal garanti altına alacak hukuki statü, mecburi olarak göç edenleri kendi evlerine dönüş hakkı ve bölgede barış gücü askerlerinin yerleştirilmesi konularını ele almışlardır. Bu konular önceki görüşmelerde de ele alınan ancak herhangi bir ilerleme sağlanamamıştı.

1999 yılında sıcak çatışmaya dönen, 1994 yılında ateşkes sağlanan ama barış anlaşması henüz imzalanmayan Dağlık Karabağ görüşmelerine ilk olarak Azerbaycan'ın Merhum Devlet Başkanı Haydar Aliyev ile bugün Ana muhalefet lideri olan dönemin Ermenistan Devlet Başkanı Levon Ter-Petrosyan döneminde başladı. Ardından 1997'de Petrosyan barıştan yana tavır sergileyince Robert Koçaryan tarafından saray içi darbeyle iktidardan uzaklaştırıldı ve bu defa görüşmeler Başkanlığa geçen Koçaryan ile devam ettirildi. Sonrasında Azerbaycan'da Haydar Aliyev'in vefatı ile İlham Aliyev iktidara geldi ve

görüşmeler sürdürüldü. Ermenistan'da Koçaryan'ın iktidarı Serj Sarkisyan'a devretmesiyle de görüşmeler Aliyev ve Sarkisyan arasında sürdürülmeye başlandı. İki lider arasında şimdiye kadar sekiz görüşme yapılmıştır. Ancak her görüşme öncesinde barışa bir adım daha yaklaşıldığına dair açıklamalar yapılsa da barışın çok da yakın olmadığı görülmüştür.

Barışın Tükendiği Noktada Savaş Devreye Girer mi?

Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Münih görüşmesi öncesinde yaptığı açıklamada bu görüşmenin de sonuçsuz kalması halinde barış ümitlerinin tükeneceğini, o zaman da başka yollarının kalmayacağını, buna hazır olmaları gerektiğini kaydetmişti. Azerbaycan ordusunun güçlendiğini belirten Aliyev, büyük yatırımlar yaparak ordularını güçlendirdiklerini, yeni silahlar aldıklarını vurgulamıştı. Bu açıklamalar bölgede ve dünyada önemli yankı uyandırdı. Ermenistan alelacele işgal ettiği bölgelerde askeri tatbikata başladı. Hatta açılan ateş sonucu bir Azerbaycan vatandaşı hayatını kaybetti. Diğer ülkelerden sükunet çağrıları geldi. Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev'in bu açıklamaları bölgede bir savaş ihtimalini ortaya koymakta mıdır veya bu gelişmeler öngörülebilir miydi?

Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev'in eninde sonunda savaş seçeneğini dile getireceği aslında öngörülebilir bir gelişmeydi. Özellikle de Türkiye'nin Ermenistan ile yakınlaşma süreci Azerbaycan'ı bu yöne iteceğini TÜRKSAM olarak 10 Nisan 2009 tarihinde öngörmüştük. O tarihlerde ne 23 Nisan gecesi açıklanan "Yol Haritası", ne de 31 Ağustos'ta parflanan ve 10 Ekim 2009 tarihinde de imzalanan "Protokoller" vardı. Sadece ABD Başkanı Barack Obama Türkiye'yi ziyaret etmişti ve "açılıma" yönelik mesajlar vermişti. Biz de 10 Nisan 2009 tarihinde "Türk-Ermeni Sınırının Açılması Azeri-Ermeni Çatışması İhtimalini Gündeme Getirebilir!" başlıklı bir analiz kaleme almış ve <http://turksam.org/tr/a1630.html> adresinde yayınladığımız analizimizde şu değerlendirmede bulunmuştuk. "Türkiye Ermenistan'ı barışa zorlayacak adımlar atmak durumundadır. Bölgede saldırgan tutumundan vazgeçmeyen Ermenistan'a taviz verilerek onun barışa özendirileceğini düşünmek naiflik olur. Böyle bir yaklaşım tarzı ise Ermenistan'ı barıştan uzaklaştıracağı için Azerbaycan'ı savaş yoluyla topraklarını geri alma yoluna itebilir. Bu ise Kafkasya'da çok daha farklı çatışma alanlarını tetikleyebilir..." demiştik. Bugün de benzer düşüncedeyiz ve kontrolsüz yapılacak Ermenistan açılımının aslında Azerbaycan'ı savaşa süreleyeceği gerçeğini bir kez daha tekrar ediyoruz. Ağustos 2008'de bir bölge gücü olan Rusya ile Gürcistan'ın bile savaşa girişebildikleri gerçeği hala hafızalardayken Azerbaycan ile Ermenistan'ın da yeniden savaşabilecekleri kimseye uzak bir ihtimal olarak

gelmesin. Açılım hesapları yapılırken bu ihtimal de gözden uzak tutulmasın.